

لازم است اختلافی که در ولایات اطلاع داری باشد
آقای سرزاد حسن وکیل کرمانی مدعی در توفیق خانه
کرمان بوده از تریبک ماله آنجا کاملاً مستحضرات
شویست اجازه بفرمائید ایشان هم داخل در کمیسیون
نمایند.

رئیس - بسیار خوبست چه ضرر دارد ایشان هم
و حالت داشته باشند.

حاجی معین التجار - بجهت وزارت تجارت
هم خوب است کمیونی تشکیل شود که این رشته
هم تریبی پیدا کند اگر چه حال تجارت نداریم
ولی لازم است حتی الامکان در توسعه این رشته و
تلاش بکوشیم.

آقای سید حسن تقی زاده - کار این کمیسیون
چه خواهد بود؟

حاجی معین التجار - شما میدانید که ثروت
بسیاری بملکت از راه تجارت است حالا ما نداریم
پس ما پیدا خواهیم نمود این کمیسیون باین
ظن است در مال التجار و آورده و صادره داشته ترتیب
صاحب بدهد.

آقای میرزا ابوالحسن خان - گفته شد که
به کمیسیون لازم است یکی برای وزارت جنگ و
یکی برای بودجه مجلس و یکی برای وزارت
تجارت مرصه آنها لازم است ولی کمیسیون معارف
امروز از همه لازم تر است که توسعه معارف را بدهد
بعد از این ملاقات پنجاه کمیسیون خواهیم داشت
باید اشخاص کافی داشته باشیم که بتوانیم تشکیل
بدهیم تا کارخانه آدم سازی نداشته باشیم ممکن
نخواهد بود.

رئیس - وزیر امور خارجه تشریف آوردند
از برای تصویب کتبرات مستخدم فرانسه که از برای
مستشاری در عمل بانک ماله خواسته شده است خیلی
هم دقت فرموده اند در کمیسیون ماله هم خیلی دقت
شده است.

وزیر امور خارجه - بنا بر قرار دادی که
سابقاً در این جا شده بود که یک نفر مستخدم از برای
بانک و ماله افزایه خواسته شود در اینجا هم با
سفیر فرانسه مذاکره شده بود در آنجا هم وزیر
مستشار دولت ماله ایران مذاکرات لازمه نموده و در
میان بیست نفر مستخدم این شخص که موسوم به
(پیزورک) است و بالیافت است انتخاب شده است و
لفظ معطلی برای تصویب کتبرات است حالا
باید صورت کتبرات تصویب شده بپاریس
فرستاده شود این است که فرات می شود تا رای
و کلاعی نظام چه اقتضا کند (صورت کتبرات
فراست شد)

آقای میرزا ابوالحسن خان - در این که در
کمیسیون ماله دقت شده حرفی نیست ولی این
نکته باید گفته شود آن روزی که یک نفر خواسته
شد فقط برای بانک بود و چون گفتند شاید کار
بانک قدری تعویق بیفتد کسی باشد که از عمل ماله
هم اطلاع داشته باشد و از زمانی که بانک تشکیل شده است
حقوق او را دولت بپردازد ولی افسوس که وزیر امور
خارجه سابق برخلاف مقصود معمول داشته است و
مخصوص ماله خواسته اند حالا چون این مذاکرات با
مسلطت فرانسه شده است ما هم قبول نمیکنیم.

حاجی معین التجار - میخواستم این
سوال را بکنم آیا قبل از امضای این کتبرات ما

مطبوعه مطبوعه که قول کنیم حالا این یک شخص
صفتی را انتخاب کرده اند حرفی نداریم ولی نباید
ما معذور باشیم که قبول کنیم.

مستشار الدوله - مستمعان همان بود که جناب
آقای میرزا ابوالحسن خان گفتند رقم هم که از طرف
سفارت فرانسه رسیده بود مشعر بر همین بود که فقط
در ماله بوده باشد جوابی هم که از کمیسیون داده
شده دفع این مطلب را میکنند که ما بیکه موجود شخصی
را خواهیم که وزارت ماله او را بکار ببرد و او را
مشغول خود در این صورت که نام این است که دیگر
محتظوری درین نباشد.

وکیل التجار - مقصود بنده در این استخدام
نیست و ما کمال اطمینان را بوزارت خارجه خودگان
داریم ولی این مطلب را باید رعایت کنیم که اگر
چیزی از طرف مجلس بخواهد شد چند روز بعد
از آن که ملتفت میشویم بر خلاف آن رفتار نشده باشد
هیچنانکه در این کتبرات هم همین قسم شد اگر هم
شد باید مجازاتی در بین باشد که اینطور نشود مثلاً
مسیو نورا مجلس گفت نباشد و آنهم دقت حل می
بیشیم که از اخلال پول گریز نمیکنیم از تومان بایمانند
این چه قانونی است.

آقای شیخ حسین - در سابق که این مطلب
در مجلس مذاکره شد در حضور وزیر ماله قرار شد
این شخص برای بانک بیاید حالا در اساس ما درست
شد یکی قانون اساسی و دیگری بودجه مملکت و اساس
سهم بانک ملی است در این صورت اگر این شخص از
برای مدیری بانک باشد بعقیده بنده بهتر است

وزیر امور خارجه - آن روز در کمیسیون
گفتگو شد که ما یک همچو شخصی را میخواهیم من
وزیر ماله نیستم که مسئول ماله باشم حال هر طوط صلاح
میدانند رفتار شود.

بحر العلوم کرمانی - حالام طوری شده
بانک ما هم میشود همچو آدمی ما هم لازم داریم
خوب است بیاید و از برای هر دو باشد.

آقا میرزا محمود خونساری - بعقیده
بنده همچو آدمی برای ماله لازم نباشد ما هم ولی
از برای بانک لازم است.

آقای سید حسین پروجندی - حالاً صورت
خوانده شد در بینم ایراد در کجاست (در خصوص موجب
و مضار آمدنش گفتگو شد بعضی گفتند دوازده
هزار تومان زیاد است در صورتیکه وزیر امور اجناس
شش هزار تومان است این مبلغ زیاد است بعضی
هم تصویب کردند.)

وکیل التجار - نوشته شده که در ماله هر
کاریکه وزارت ماله رجوع نماید انجام دهد خوب است
لفظ استخدام در هر دو قید شود.

صدیق حضرت - خوب است قید شود که
در اوقات فراغت روزی دوساعت بیاید در دارالفنون
درس بگوید.

وزیر امور خارجه - میدانید که این شخص
از برای عملیات استخدام شده نه از برای عملیات.

لسان الحکماء - این نکته را که صدیق
حضرت گفتند خیلی اهمیت دارد لابد این شخص در
مدرسه این علم را کاملاً تحصیل کرده در این صورت
اینجا در زمان فراغت میتواند تدریس کند.

وزیر امور خارجه - این تکلیف هلنی است
باید داشت نباید باید که ما هم (گفته شد طوری)

تاریخچه کمیسیون تجاری
آقای میرزا ابوالحسن خان - این فردا که میگرد
ایضا در این کتبرات لازم نیست این شخص را برای
مشاوره خواهند اند اگر وجود اولاًزم است با آن دقتی
که شده رای گرفته شود.

فخر السادات - خوب است نظر توجهی هم
بست فارس بفرمائید چند وقت است ما از فارس صحبت
می کنیم و هیچکس گوش نمی دهد اگر هر کس
بود بخلاف او رسیدگی میکردند باین فارس از دست
رفت این تلگرافات را بفرمائید چاره از برای آنجا
بکنید.

آقای میرزا ابوالحسن خان - فارس در
فرقه شده اند بکدیگر را می کشند آیا فارس جز
ایران هست یا نه اگر هست که بروفت لازم است نظم
آنجا را بدهد زیرا داخله در تلگرافات رفت و حاکم
آنجا را معین کردند حالا باید وزیر داخله را خواست
که چرا حاکم نمیرود.

رئیس - حق دلاوری باید سؤال کنید امشب
گفتگو میشود که زودتر حاکم بفرستند.

حاج معین التجار - بنده عرض میکنم مالزات
اسما له بجهت همین ترتیبات از میان رفت افسوس آینه
هم بییزی وصول نخواهد شد چرا ببطه اینکه الان
موقع ذرات است اگر امروز رعیت از ذرات خود
بناز بناند سال دیگر نخواهد توانست از عهد
مالیات بر آید چند روز قبل وزیر داخله گفتند که
شما تلگراف کنید همین چند روزه حاکم فرستاده
میشود از قراریکه اطلاع یافتیم امروز تلگراف کرده اند
که هر چه زودتر حاکم بفرستید و یکصدوی ذوق هم
از برای اهالی فارس تهیه نمایند در این صورت تعویق
در فرستان حکومت صحیح نخواهد بود.

آقای میرزا ابوالحسن خان - کمیسیون ماله
خیلی زحمت کشیده که عمل این شش کرور کسر
را بر کرده ولی اگر این طور باشد سال دیگر شما
بازنده کرور کسر خواهید داشت.

آقای سید حسن تقی زاده - در مسئله فارس
قرار شد که فردا باین فردا وزیر داخله خواسته شود
و در این با - مذاکره بیان آید و در حقیقت يك
اندازه هم از طرف هیئت وزرا در تأمین ولایات
مسامحه میشود مطلب دیگری داشتم که میخواستم
عرض کنم از این بودجه که در مجلس آورده شد
تقریب هشت کرور اضافه بود و شش کرور در ازای
کسری گذارده شد و دو کرور آن علاوه بود نباید
ممنون شد بجهت اینکه يك کرور آن از باب حقوق
پارساله داده شد و يك کرور هم از برای مضار
بنوق المعاده و لاوصولی بوده است این است که عرض
میکنم باز هم باید در صد بود از آن حقوقی که
هیچ دست نغورده و تومان تومان داده می شود هر
ساله تومانی بازنده شاهی میگرفتند خوب است اسما له
هم تومان بکفران کسر شود که هدی شده باشد
یکی هم در باب تذکره که دوست و سی هزار تومان
میدهند دیگری هم در باب تلگرافات که نود هزار
تومان میدادند و حالا یکی صد هزار تومان میدهند
این را هم باید ختم کرد.

رئیس - از برای تذکره يك کسی است که
پنجاه هزار تومان علاوه میدهند که دوست و هشتاد
هزار تومان باید صل تلگرافات را هم بکنیم
دیگر جای عمل شده باید ختم کرد.
آقای سید حسن تقی زاده - فر